

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi J. F.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 885/21

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 1 kwietnia 2025 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie toczącym się pod sygnaturą akt I ACa 885/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącemu J. F. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 19 lipca 2021 r. do 6 września 2024 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego na rzecz skarżącego J. F. kwoty 200 (dwieście) zł uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.**

Marek Dobrowolski Paweł Wojciechowski Elżbieta Karska

UZASADNIENIE

J. F., (dalej: „skarżący”) w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 6 września 2024 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Krakowie k. 1 akt I Sk18/24) wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie sygn. akt I ACa 885/21, zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 20 000 zł; zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie przeprowadzenia konkretnych czynności w tym wyznaczenia terminu rozprawy.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego

postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05.; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy.

Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania apelacyjnego pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Z analizy akt wynika, że sprawa została zainicjowana pozwem z 1 kwietnia 2021 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w Krakowie k. 3). Sąd Okręgowy w Krakowie 12 maja 2021 r. wydał wyrok w niniejszej sprawie w trybie art. 191¹ § 1 k.p.c. (sygn. akt I C 997/21 (k. 29). 24 czerwca 2021 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w Krakowie) powód wniósł apelację od powyższego rozstrzygnięcia (k. 39). Akta sprawy wraz z apelacją zostały przekazane

przez Sąd Okręgowy 13 lipca 2021 r. i wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 19 lipca 2021 r. (k. 46). Apelacja nie podlegała doręczeniu stronie przeciwnej z uwagi na wydanie wyroku w trybie art. 191¹ § 1 k.p.c. 6 września 2021 r. wylosowano sędziego referenta (k. 49). 15 września 2021 r. zarządzono rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym oraz nakazano akta złożyć w pokoju narad celem oczekiwania na wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego (k. 50). 30 stycznia 2023 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Krakowie), wpłynął wniosek dowodowy powoda (k. 71). 23 lutego 2023 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Krakowie) wpłynął wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 108). Postanowieniem z 1 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 113). 4 lipca 2023 r., powód złożył kolejny wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 139) oraz wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 141). 12 października 2023 r. powód złożył wniosek o tłumaczenie dokumentów na język angielski (k. 172). Postanowieniem z 12 września 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie zwolnił powoda od wydatków w sprawie w kwocie powyżej 500 zł oraz oddalił wniosek w pozostałym zakresie (k. 168). 19 lutego 2024 r. powód złożył zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 1 marca 2023 w przedmiocie oddalenia wniosku o pełnomocnika z urzędu (k. 196). Postanowieniem z 12 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił zażalenie powoda (k. 201). Zarządzeniem z 13 czerwca 2024 r. skierowano akta sprawy do archiwum celem oczekiwania na wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego sygn. I ACa 885/21 (k. 205). W dniu 27 czerwca 2024 r. termin posiedzenia niejawnego został wyznaczony na dzień 13 września 2024 r. (k. 206). Zarządzeniem datowanym na dzień 9 września 2023 (k. 207) nakazano dołosowanie składu do rozpoznania apelacji (skład 3 osobowy). Wobec urlopu sędziego wyznaczonego do składu wyznaczono do składu sędziego zastępcę (k. 209). 6 września 2024 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Krakowie) powód wniósł pismo w sprawie (k. 210). 13 września 2024 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie na posiedzeniu niejawnym wydał wyrok oddalający apelację powoda (k. 223).

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie wystąpiła przewlekłość postępowania. Od wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w dniu 19 lipca 2021 r. do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania tj. 6 września 2024 r. upłynęły 3 lata i 2 miesiące. Sąd Apelacyjny w Krakowie podejmował w tym okresie jedynie czynności techniczne mające na celu organizację postępowania tj. wyznaczenie składu, rozpoznanie wniosków o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i zwolnienie od kosztów sądowych oraz zażalenie na postanowienie w przedmiocie oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Wskazać należy, że w sprawie nie występowała nawet konieczność doręczenia odpisu apelacji stronie przeciwnej albowiem wyrok Sądu Okręgowego od którego został wniesiony środek odwoławczy został wydany w trybie art. 191¹ § 1 k.p.c. Skarżący, wprowadzając korzystając ze swoich uprawnień procesowych przyczynił się do wydłużenia postępowania poprzez składanie wniosków, które wymagały od sądu odpowiednich reakcji procesowych. Jednakże, nie mogła umknąć Sądowi Najwyższemu okoliczność, że od 15 września 2021 r. tj. od wydania zarządzenia o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym oraz nakazania złożenia akt w pokoju narad celem oczekiwania na wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego, do momentu podjęcia czynności procesowej przez Sąd Apelacyjny w postaci rozpoznania wniosku powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w dniu 1 marca 2023 r. upłynęło 18 miesięcy. Taki okres bezczynności sądu jawi się jako zupełnie nieusprawiedliwiony.

Odnosząc się do stanowiska Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wskazać należy, że jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania i okoliczność ta nie zwalnia państwa z odpowiedzialności z tytułu przewlekłości postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20, z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość

postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 września 2023 r. I NSP 119/23).

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt I ACa 885/21 wystąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Z uwagi na okoliczność, że 13 września 2024 r. w sprawie I ACa 885/21 zapadł wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wydawanie przez Sąd Najwyższy zalecenia podjęcia odpowiednich czynności w tym wyznaczenia terminu rozprawy stało się zbędne.

Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Sąd Najwyższy miał również na uwadze, że od chwili wniesienia pozwu 1 kwietnia 2021 r. do dnia wniesienia skargi 6 września 2024 r. upłynęły 3 lata i 5 miesięcy. W związku z tym Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł.

W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

O zwrocie na rzecz skarżącego opłaty sądowej od skargi w kwocie 200 zł na orzeczono na podstawie art. 17 ust. 3. ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Marek Dobrowolski Paweł Wojciechowski Elżbieta Karska

[SOP]

[a.ł]